

Respons

Eritrea/Etiopia: Tigrinja-språk langs grensen

Problemstilling/spørsmål:

- Finnes det dialektforskjeller i tigrinja som følger grensen mellom Etiopia og Eritrea?

“Tigrinja” betyr “språket til Tigray-folket”. Språket kategoriseres som semittisk under språkfamilien afroasiatiske språk, og har røtter i et gammelt semittisk språk kalt *geez* som nesten ikke brukes lenger. Språket likner på andre semittiske språk i regionen, som for eksempel Tigre, som snakkes av grupper i både Eritrea og Sudan, og bruker de samme skrifttypene som det fjernere amhara-språket.

Tigrinja brukes også som betegnelse på en etnisk gruppe i Eritrea. Tigrinja-talende i Etiopia omtales på engelsk som *Tigrayans*, mens etiopiske myndigheter omtaler dem som *Tigrawi* (menn) og *Tigrawit* (kvinner) (Tronvoll 2009). For å regnes som tigrinja er et krav at man snakker språket. Tigrinja er en av ni offisielle etniske grupper i Eritrea, mens Tigray-regionen er en av de ni etniske definerte regionale administrasjonene i Etiopia. Til sammen utgjør tigrinja-befolkningen over fem millioner mennesker i et sammenhengende område på begge sider av grensen mellom Etiopia og Eritrea (Ethnologue 2009). De er etterkommere etter Da'amat (700-400 f.Kr.) og Aksum (100-800 e.Kr), noen av Afrikas eldste sivilisasjoner. Tigrinja anses å være del av den etiopiske (abyssinske) høylandskulturen som blant annet kjennetegnes av tilhørighet til den (etiopiske) ortodokse kirken, bofaste jordbruk med bruk av okse og plog, og en sterk forankring i sitt lokale distrikt¹ (Tronvoll 2009). Tigrinja på begge sider av grensen mellom Etiopia og Eritrea er sterkt stedsbundne og har en sterk tilhørighet til farssektens geografiske opprinnelsessted. Landrettigheter følger fars slektslinje.

Inntil krigen startet mellom Etiopia og Eritrea i mai 1998, var grensen mellom landene åpen for ferdsel på begge sider. Tigrinja-talende krysset grensen i begge retninger grunnet økonomis hensyn og handelsvirksomhet, for å besøker slektninger, studere eller for andre ærend. Krigen i 1998 stengte effektivt grensen for slik aktivitet. Dette fiendebildet har siden vært opprettholdt på begge sider av grensen i en konflikt som fortsatt er uløst og spent (Tronvoll 2009).

¹ Awraja (distrikt). Geografisk deles tigray-befolkningen på begge sider av grensen inn i distrikter formet av elveløp. Denne tilhørigheten er et historisk svært viktig kjennetegn.

Det foreligger ingen studier av Tigrinja-dialekter og språkutvikling basert på språkforskjeller over grensen i henhold til en lingvist ved det sveitsiske føderale kontoret for immigrasjon. Det er kun en oppsummering av grammatikalske og fonetiske kjennetegn på Wikipedia (2010). Landinfo har i møter med Eritrea-ekspert Gaim Kibreab i november 2009 og mai 2010, og i samtaler med en troverdig eritreisk kilde under tjenestereise til Etiopia i 2009, reist spørsmålet om skiller mellom tigrinja snakket på begge sider av grensen. Både Kibreab og den eritreiske kilden i Etiopia understreker at de kan skille mellom dialekter på etiopisk og eritreisk side, men ingen av dem kan vise til objektive forskjeller som er klart identifiserbare. Samtidig poengterte Kibreab at dialektene i den østlige delen av språkområdet er svært distinkte, mens tigrinja-dialektene rett over grensen på begge sider vil være vanskelige å skille. Kibreab var videre av den oppfatning at dialektforskjellene internt i Eritrea kunne sprike vel så mye som forskjellene mellom dialekter på etiopisk og eritreisk side.

Til tross for at mange eritreere og etiopiere oppfatter forskjeller mellom tigrinja snakket av eritreere og av etiopiere, er det etter Landinfos oppfatning ikke et objektivt grunnlag for å skille klart mellom dialekter snakket sør og nord for grensen mellom Etiopia og Eritrea.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige

- Ethnologue (2009). *Tigrigna. A language of Ethiopia*. Dallas: SIL International. Tilgjengelig fra http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=tir [lastet ned 25. februar 2010]
- Tronvoll, K. (2009). *War & the Politics of Identity in Ehiopia. Making Enemies & Allies in the Horn of Africa*. Suffolk: James Curry.
- Wikipedia (2010). *Tigrinya language*. Tilgjengelig fra: http://en.wikipedia.org/wiki/Tigrinya_language. [lastet ned 23. februar 2010]

Muntlige

- Eritreisk kilde. Samtale i Etiopia oktober 2009.
- Kibreab, Gaim. Samtale i Bern 5. november 2009.

Kibreab er professor i flyktningestudier ved Department of Social and Policy Studies, London South Bank University.

- Kibreab, Gaim. Samtale i London 2010.
- Lingvist ved det sveitsiske føderale kontoret for immigrasjon. E-post mars 2010.

© Landinfo 2010

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.